تعیین میزان آگاهی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان در مورد بیماری تب مالت

غلام رضا مصطفایی[1]، الهام اسکندری[1]، سهیلا قاضی زاده[1]، زینب نصرالله زاده[1]، غلام رضا حسین دوست[1]، حمیدرضا گیلاسی[2]، ذبیح اله قارلی پور[3]، علی معظمی گودرزی[4] ، رضا وفایی *[5]، آرزو جودکی [6]

1) گروه بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کاشان
2) کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران
3) گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم
4) گروه بهداشت عمومی ، دانشکده بهداشت , دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران
5) مرکز تحقیقات پروتئومیکس، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران
6) گروه داخلی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایلام

تاریخ دریافت: 92/1/22 تاریخ پذیرش: 92/4/18

چکیده

مقدمه: تب مالت یکی از بیماری های مشترک بین انسان و حیوان است که به صورت حاد، تحت حاد یا مزمن عارض می شود. با توجه به اهمیت این موضوع از لحاظ بعد اقتصادی و بهداشتی و با توجه به شیوع بالای این بیماری بر آن شدیم تا میزان آگاهی دانشجویان را بررسی نموده تا بر اساس یافته ها برنامه آموزشی تدوین و با توجه به آن میزان آگاهی افراد افزایش یابد.

مواد و روش ها: پژوهش حاضر یک مطالعه مقطعی که بر روی 413 نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان انجام شد. آگاهی دانشجویان از طریق پرسش نامه که شامل 10 سوال بود سنجیده شد و سپس داده ها وارد نرم افزار SPSS vol.16 شد و برای تجزیه تحلیل داده ها از ازمون های آماری استفاده شد.

یافته های پژوهش: بر طبق بررسی ها میانگین کلی نمره آگاهی افراد 5/07 بوده است، از نظر آنالیز واریانس دوطرفه که برای آگاهی دانشجویان بر حسب دو عامل(تحصیلات پدر و تحصیلات مادر) انجام شد. میانگین آگاهی دانشجویانی که مادر بالای دیپلم داشتند با میانگین آگاهی دانشجویانی که مادر زیر دیپلم داشتند از نظر آماری با P=0.9 معنی دار نبوده، و آگاهی آن هایی که پدر بالای دیپلم داشتند با آگاهی آن هایی که پدر زیر دیپلم داشتند با P=0.7 معنی دار نبوده است. میانگین آگاهی کسانی که با بیماری تب مالت آشنایی داشتند بیشتر از کسانی بود که با بیماری تب مالت آشنایی نداشتند آنالیز واریانس دو طرفه برای آگاهی در مورد بیماری تب مالت بر حسب دو عامل(جنسیت و آشنایی با بیماری) انجام شد. بین میانگین آگاهی پسر و دختر از لحاظ آماری با eP=0.12 تفاوتی از لحاظ آماری مشاهده نشد.

بحث و نتیجه گیری: به دلیل این که دانشجویان در دانشگاه علوم پزشکی تحصیل می کنند، آگاهی آن ها از بیماری تب مالت رضایت بخش نبود که حاکی از یک خلاء آموزشی یا عدم توجه دانشجویان به محتوای آموزشی می باشد که این موضوع نیاز به برنامه ریزی مجدد جهت آموزش دانشجویان در زمینه بیماری های شایع را نشان می دهد.

واژه های کلیدی: آگاهی، تب مالت، دانشجویان

* نویسنده مسئول: مرکز تحقیقات پروتئومیکس، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران

Email: vafaeereza@gmail.com

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-09]

مقدمه

تامین سلامت و ارتقاء وضعیت بهداشتی مردم از وظایف اساسی دولت و یکی از اجزای برنامه های توسعه ی اقتصادی و اجتماعی کشور می باشد و انجام آن متقابلاً بر روی سالم سازی جامعه اثر مطلوب می گذارد،(1). تب مالت یکی از بیماری های مشترک بین انسان و حیوان است که به صورت حاد، تحت حاد و یا مزمن عارض می شود. در حیوانات بیشتر موجب گرفتاری دستگاه تناسلی ادراری و در انسان معمولاً باعث ایجاد تب، تعریق، ضعف، بی حالی و کاهش وزن می گردد،(2). هم چنین در انسان می تواند در کبد، طحال، استخوان ها و برخی از اندام های دیگر عفونت چرکی موضعی ایجاد کند. این بیماری به دلیل عوارض ماندگار و طولانی مدتی که دارد به بیماری هزار چهره معروف شده است،(3). عامل بیماری تب مالت یک کوکوباسیل کوچک است که طیف وسیعی از پستانداران شامل: انسان، گاو، گوسفند، بز، خوک، جوندگان و پستانداران دریایی را مبتلا می کند،(4). معمولاً بروسلا ملی تنسیس، بروسلا آبورتوس و بروسلا سوئیس در انسان ایجاد بیماری می کند،(2)، این بیماری از راه خوراکی، تنفسی، پوستی، چشمی و خود تلقیحی حتی از طریق جفت به انسان منتقل می شود،(5). محتمل ترین منشاء عفونت شیر خام و فرآورده های غیر پاستوریزه آن به ویژه: خامه، سر شیر، پنیر تازه و بستنی است. گوشت و امعا و احشاء خام حیوانات آلوده نیز ممکن است حاوی باکتری زنده باشد،(6)، این بیماری در ایران از سالیان پیش به صورت بومی وجود داشته و برای اولین بار در سال 1311 بروسلا ملی تنسیس توسط کارشناسان انستیتو پاستور ایران از کشت خون یک نفرمبتلا به تب مالت جداشد،(7). طبق گزارش سازمان جهانی بهداشت سالیانه حدود 500000 مورد به آن گزارش می شود و گونه ملی تنسیس شایع ترین گونه بروسلا می باشد،(2). تنها 17 کشور در دنیا وجود دارند که به عنوان کشورهای عاری از بروسلوز اعلام شده اند،(8). میزان بروز تب مالت در ایران بر اساس آمارهای وزارت بهداشت افزایش چشمگیری داشته به نحوی که میزان ابتلا در سال 1368، 170 در صد هزار و در سال1380، 25 در صد هزار بود اما در سال 1384، 39 در صد هزار گزارش شده است،(6،9). در مطالعه ای در شهر کاشان در سال 1370، 72/7 درصد مبتلایان در گروه شغلی پر خطر بودند و 8/ 8 درصد از پنیر تازه استفاده کرده بودند،(8). با توجه به اهمیت این بیماری از لحاظ بعد اقتصادی و بهداشتی با توجه به شیوع بالای این بیماری بر آن شدیم میزان آگاهی دانشجویان را بررسی کنیم تا بر اساس یافته ها، برنامه آموزشی تدوین و با توجه به آن میزان آگاهی افراد افزایش یابد. ارزشیابی یک راهبرد اساسی این فرایند است و بخشی از این ارزشیابی به ارزشیابی محتواهای ارائه شده به دانشجویان مربوط می شود تا از میزان دستیابی و نیل به دانشجویان به محتواهای ارائه شده اطمینان حاصل شود. این مطالعه با هدف تعیین میزان دانش آموخته شده دانشجویان از بیماری تب مالت انجام گردید.

مواد و روش ها

پژوهش حاضر یک مطالعه مقطعی که در آذر ماه 1391 در کاشان انجام گردید. جمعیت مورد مطالعه 413 نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان بودند. پرسش نامه ها شامل 10سوال مربوط به آگاهی که حداکثر امتیاز آن 10 و حداقل آن صفر بود. به هر سوال چهار گزینه که یک گزینه صحیح و سه گزینه غیر صحیح تعلق گرفت. پرسش نامه ها توسط اساتید بهداشت و گروه میکروب تایید شد. سوالات پرسش نامه شامل: عامل بیماری تب مالت(q1)، شایع ترین علامت بیماری تب مالت(q2)، علائم بیماری تب مالت(q3) وجود عامل بیماری در کدام عضو دام(q4)، بیشترین موارد ابتلاء به تب مالت در کشتارگاه ها(q5)، منابع انتقال بیماری به انسان(q6)، عوامل انتقال بیماری به انسان(q7) شایع ترین راه انتقال بیماری به انسان در ایران(q8)، راه پیشگیری از ابتلاء به بیماری در روستا(q9)، روش درمان و پیشگیری از تب مالت در انسان(q10) تجزیه و تحلیل آن از طریق آنالیز واریانس دو طرفه در محیط نرم افزار SPSS vol.16 صورت گرفت و نتایج آن به دست آمد.

یافته های پژوهش

در این مطالعه آگاهی 413 نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان در زمینه تب مالت مورد بررسی قرار گرفت و نتایج زیر حاصل گردید. به طور کلی میانگین نمره آگاهی افراد 5/07 ، با انحراف معیار 1/8 بوده است. 249 نفر(60/3 درصد) از دانشجویان دختر و 164 نفر(39/7 درصد) پسر بوده است که میانگین نمره

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-09]

آگاهی دختر 5/1 و پسر 4/9 بوده است. بالاترین آگاهی را جنس دختر داشته است.

313 نفر(75/8 درصد) از دانشجویان در مقطع کارشناسی بوده اند. به طور کلی اکثریت دانشجویان مورد مطالعه دارای پدر و مادر با تحصیلات زیر دیپلم بوده اند که 58/83 درصد(243 نفر) دارای پدر با تحصیلات زیر دیپلم و 67/31 درصد(278 نفر) دارای مادر با تحصیلات زیر دیپلم بودند. از نظر آنالیز واریانس دو طرفه که برای آگاهی دانشجویان از بیماری تب مالت بر حسب دو عامل(تحصیلات پدر و تحصیلات مادر) انجام شد. (تحصیلات زیر دیپلم=1 و تحصیلات بالای دیپلم=2). میانگین آگاهی دانشجویانی که مادر بالای دیپلم داشتند با میانگین آگاهی دانشجویانی که مادر زیر دیپلم داشته اند از نظر آماری با P=0.9 معنی دار نبوده است. میانگین آگاهی دانشجویانی که پدر بالای دیپلم داشتند با میانگین آگاهی دانشجویانی که پدر زیر دیپلم داشتند از نظر آماری با P=0.7 معنی دار نبوده است. اثر متقابل این دو عامل 0/35 بوده است.(جدول شماره 1) دانشجویانی که در مورد بیماری ها مطالعه داشتند 341 نفر(82/6 درصد) و آن هایی که مطالعه نداشتند 72 نفر(17/4 درصد) می باشد. دانشجویانی که با تب مالت آشنایی داشتند، 249 نفر(60/3 درصد) و آن هایی که آشنایی نداشتند 164 نفر(39/7 درصد) بوده اند. آنالیز واریانس دو عامل(X1 و X2) انجام شد. میانگین نمره آگاهی کسانی که اطلاعات عمومی در مورد بیتماری ها به طور عمومی کسب کرده بودند با P=0.32 تفاوت نداشت. میانگین نمره آگاهی کسانی که آشنایی با بیماری تب مالت داشتند بیشتر از کسانی بود که آشنایی نداشتند و P=0.01 بود. اثر متقابل با P=0.12 معنی دار نبود.(جدول شماره2) آنالیز واریانس دو طرفه برای آگاهی در مورد بیماری تب مالت بر حسب دو عامل(جنس) انجام شد.(دختر=1 و پسر=0) بین میانگین آگاهی دختر و پسر از لحاظ آماری با P=0.12 تفاوتی از لحاظ آماری مشاهده نشد. میانگین آگاهی کسانی که با تب مالت آشنایی داشتند بیشتر از آگاهی کسانی بود که آشنایی نداشتند با P<0.001 بود. نشان می دهد که اثر متقابل P=0.14 معنی دار نبود.(جدول شماره 3)

جدول شماره 1 . شاخص های آماری آگاهی بر حسب تحصیلات پدر و مادر

تحصیلات پدر	تحصیلات مادر				P
	حداکثر دیپلم				
	انحراف معیار	میانگین بالاتر از دیپلم	انحراف معیار	میانگین	
حداکثر دیپلم	1/7	51	1/7	4/7	0/7
بالاتر از دیپلم	1/9	4/6	1/8	5	
P	0/95				اثر متقابل 0/35

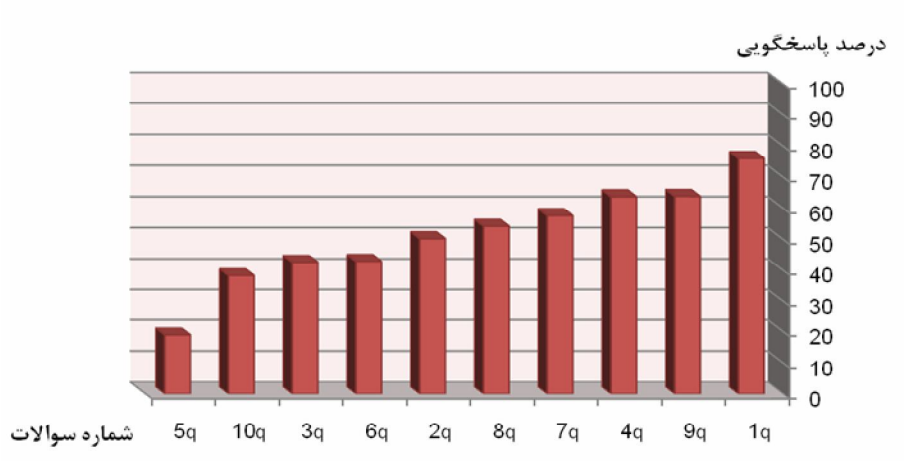
[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-09]

جدول شماره 2 . شاخص های آماری آگاهی بر حسب x1 و x2

دانشجویانی که در مورد بیماری مطالعه	دانشجویانی که با تب مالت آشنایی				P
	نداشتند: 0		داشتند: 1		
	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	
نداشتند	1/6	5	1/5	5/2	0/32
داشتند	1/7	4/3	1/7	5/3	
P	0/011				اثر متقابل 0/12

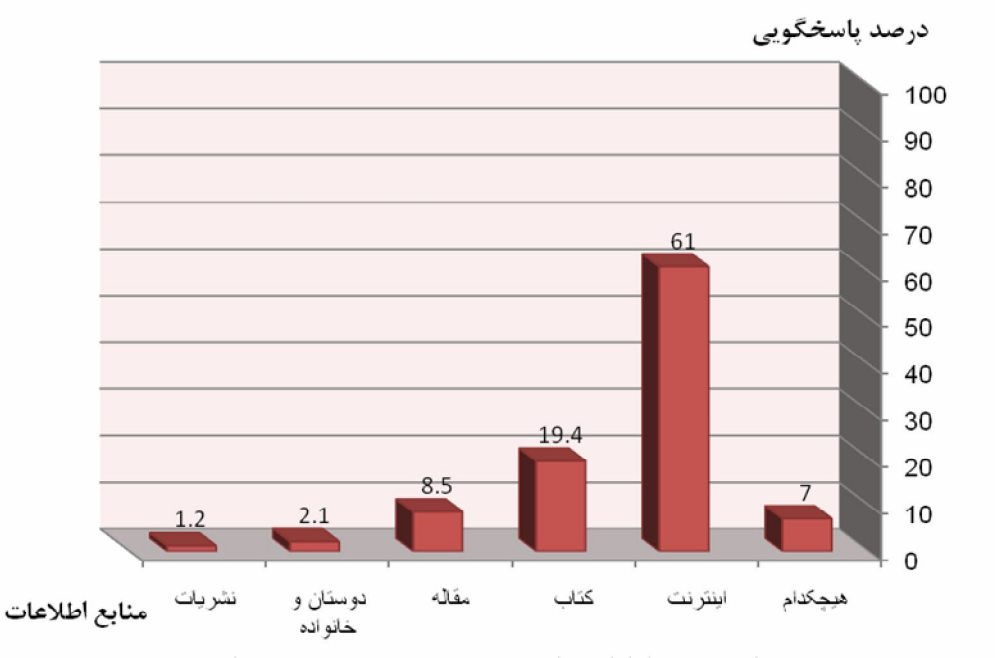
جدول شماره 3 . شاخص های آماری آگاهی برحسب جنس و x2

جنس	دانشجویانی که با تب مالت آشنایی				P
	نداشتند		داشتند		
	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	
مرد	1/5	4/5	1/7	5	0/12
زن	1/8	4/5	1/8	5/6	
P	0/001				اثر متقابل 0/14

نمودار شماره 1. درصد فراوانی دانشجویان بر حسب پاسخ صحیح به سوالات آگاهی

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-09]

نمودار شماره 2. درصد فراوانی دانشجویان بر حسب منابع کسب اطلاعات

بحث و نتیجه گیری

در این بررسی آگاهی دانشجویان علوم پزشکی کاشان درباره تب مالت مورد بررسی قرار گرفت که میانگین آگاهی افراد 5/07 و آگاهی جنس دختر 5/1 و جنس پسر 4/9 بوده است. در مطالعه ای که در عربستان بر روی بیماران بروسلوزی بستری در بیمارستان انجام گرفت و آگاهی را مورد بررسی قرار داده بوده از 337 بیمار 92 درصد هیچ گونه آگاهی نداشتند و تنها 8 درصد دارای آگاهی ضعیف بودند که با نتایج مطالعه ما هماهنگ نیست،(10). در بررسی که به منظور میزان آگاهی خانواده های ساکن روستا و شهر همدان نسبت به بیماری تب مالت صورت گرفت نتایج نشان داد که در روستا 66/8 درصد دارای آگاهی خوب و 33/2 درصد دارای آگاهی ضعیف و در شهر 61/4 درصد آگاهی خوب و 38/6 درصد دارای آگاهی ضعیف بوده اند. بیشترین میزان آگاهی در روستا 74/4 درصد در مورد نحوه انتقال بیماری و در شهر 61/6 درصد در مورد چگونگی پیشگیری از بیماری بوده است،(11). در مطالعه ای که بر روی آگاهی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل انجام شد نشان داد که میانگین نمرات کسب شده دانشجویان از 20 سوال پائین تر از 10 می باشد و این می تواند نشان دهنده ضعف در ارائه محتوای مناسب، روش های تدریس یا سبک های نادرست یادگیری دانشجویان باشد،(12). طبق نتایج مطالعه ما در مورد وضعیت فعلی دانش دانشجویان علوم پزشکی کاشان راجع به بیماری تب مالت رضایت بخش نیست و این روند ممکن است بر تحقق اهداف دانشگاه در آموزش تاثیر منفی بگذارد، زیرا آگاهی 19/85 درصد دانشجویان ضعیف، 58/4 درصد متوسط و 21/8 درصد بالا بوده است.

55 درصد دانشجویان بیشتر موارد ابتلا به تب مالت در کشتارگاه ها را در بخش شست و شو و پوست کن و برش می دانند، در صورتی که بیشترین موارد ابتلا فقط در بخش پوست کن و برش می باشد. تنها 38 درصد از دانشجویان اطلاع داشتند که واکسیناسیون انسان جزء درمان و پیشگیری از تب مالت نمی باشد که این ناشی از دقیق نبودن محتوی و یا یادگیری نامناسب دانشجویان است. شایع ترین علامت بیماری تب مالت در بیماران مبتلا تب و تعریق شبانه است که به طور تقریبی بیشتر

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-09]

دانشجویان درد عضلانی را علامت شایع بیماری اشاره کرده اند. لازم به ذکر است که در آموزش به این مسائل بیشتر تاکید شود.

پیشنهادات

1) بررسی میزان آگاهی مردم ساکن شهر کاشان نسبت به بیماری تب مالت.

2) بررسی میزان آگاهی دامداران که در شهر و حاشیه شهر کاشان زندگی می کنند.

3) توسعه برنامه های آموزشی از طریق رادیو، تلویزیون و مراکز بهداشتی درمانی نسبت به راه های پیشگیری و منبع بیماری تب مالت.

بنا بر این تقویت و گسترش هماهنگی بین بخش آموزش جامعه و کارکنان بخش بهداشت و درمان و تقویت ظرفیت بهبود سیستم گزارش دهی بیماران از راهکارهای مهم در بخش خصوصی در کنار کنترل این بیماری می باشد.

Reference

1-Shojaee TH , Malek AH .[Textbook of preventive and social medicine]; 1993.-(Persian)

2-Hatami H. Brucellosis epidemiology. J Behshti Uni Med Sci 2007;8:13-36.(Persian)

3-Tabatabei SM, Zahra E, Ahmadnai H.[Principles of disease prevention and surveillance]. 2th ed. Disease management center; 2007.P.173.(Persian)

4-Cutler SJ. Brucellosis new aspects of an old disease. J Aplied Microbiol 2005;98:-1270-81.

5-Zoghi A. [Theoretical overview on human brucellosis]. J Behshti Uni Med Sci 2007;19:106-108.(Persian)

6-Hatami H. [Epidemiology and control of brucellosis]. J Behshti Uni Med Sci 2008;29:126-32.(Persian)

7-Azmodeh M. [Brucellosis fighting instructi-ons]. Tehran:Hayan; 1993.(Per-si-an)

8-Moniri R, Dastegoli K. Epidemiological assessment of human brucellosis in Kashan city. J Aplied Microbiol 1996;5:45-51.

9-Bahrami A. Report about brucellosis. J Aled Microbiol 2010;54:62-8.

10-Bilal NE, Jamjoom GA, Bobo RA, Alyof NM. A study of the knowledge, attitude and practice (ktp) of a saudi Arabian community towards the problem of brucellosis. J Egypt public Health Assoc 1991;5:21-9.

11-Ghonooti FM, Mohammad F. [A survey about knowledge of families that are habtant in the rural of Hamadan about the brucllosis]. J Teb Tazkie 2000;71:94-9.(Persian)

12-Hamid ZY, Akharbin K, Feyzi F. Invetigating the knowledge of the medical sciences student of Ardebil about the ways of getting brucellosis. J Arak Uni Med Sci 2006;10:45-53.(Persian)

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-09]

Determining the Students' Knowledge of Kashan University of Medical Sciences about Brucellosis

Mostafaei G[1], Eskandari E[1], Ghazizadeh S[1], Nasrollahzadeh Z[1], Hosseindoost G.R[1], Gilasi H.R[2], Gharlipour Z[3], Moazemi Goudarzi A[4], Vafaee R[5], Jodaki A[6]*

(Received: 14 Dec. 2012 Accepted: 8 Aprl. 2013)

Abstract

Introduction: Brucellosis is one of the most common diseases among human and animals that occurs in the acute, sub-acute or chronic. Given the importance of this issue in terms of economic, health and also regarding to the high prevalence of the disease, we decided to determine the students' knowledge about the disease and develop the educational programs to increase their knowledge.

Materials & Methods: This study was a cross-sectional study in which 413 students of Kashan University of Medical Sciences were examined. Students were assessed by using a questionnaire containing 10 questions and the analysis of data was performed by SPSS software.

Findings: According to this study, the overall mean of knowledge score was 5.07. The knowledge of the students based on two factors (father's education and mother's education) was performed by two-way ANOVA. The mean of the knowledge of student whose mothers had upper the diploma education compared with the mean of the knowledge of the student whose mothers had under the diploma education was not significant (P=0.9). The means of the knowledge based on the fathers' education were also not different (P=0.7). The mean of the knowledge score of those students who were familiar with the brucellosis disease was more than those who were not familiar with the disease. Two-way ANOVA for the knowledge about the brucellosis based on two factors (gender and familiarity with the disease) was performed. Accordingly, between the knowledge of the boys and girls there were no statistically significant differences (P=0.12).

Discussion & Conclusion: In spite of the students were studying at the University of Medical Sciences, their knowledge about brucellosis was not satisfactory. This may indicate a lack of training or a lack of attention to the students' educational content. So, a reprogramming action is necessary to educate the students about common diseases.

Keywords: knowledge, brucellosis, students

1. Dept of Environmental Health, School of Health, Kashan University of Medical Sciences, Kashan, Iran
2. Student Research Committee, School of Health, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran
3. Dept of Public Health, School of Health, Qom University of medical sciences, Qom, Iran
4. Dept of Public Health, School of Health, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran
5. Proteomics Research Center, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran
6. Dept of Internal Medicine, Faculty of Medicine, Ilam University of medical sciences, Ilam, Iran
**(corresponding author)*

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-09]